

OLGULARLA ÇOCUK HUKUKUNA YAKLAŞIM

Yazarlar

Orhan DERMAN
Şahin ANTAKYALIOĞLU

© Copyright 2020

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-7707-08-4

Kitap Adı

Olgularla Çocuk Hukukuna Yaklaşım

Yazarlar

Orhan DERMAN

Şahin ANTAKYALIOĞLU

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

POL014000

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Bizler “Olgularla Çocuk Hukukuna Yaklaşım” kitabı ile iki kavramı (Çocuk ve Hukuk) birleştirmeye ve farklılıkları ortaya koymaya çalıştık. Hukuk ile Adalet hedefleniyorsa, ilk önce çocuk ve genç kavramının anlaşılması gerekmektedir. Çocuk sözcüğü Endüstri devrimi ile ortaya çıkmıştır. Tabii tarih boyunca çocuklar ve gençler vardır ama onlar çocuk ve genç olarak Endüstri devrimine kadar ayrı bir yaş aralığı şeklinde sınıflandırılmamışlardı. Onlara küçük kadınlar ve erkekler muamelesi yapılmış ve ne zaman endüstri devriminde ağır sanayi şartlarında çalıştırılmaları sıkıntı oluşturunca onlara çocuk ve genç olarak isimlendirilmelerine gidilmiştir. Maalesef çocuklar ve gençler endüstri devrimi ile birlikte yaşamlarını yitirdiklerinde, erişkinlerin küçüklükleri olmadıkları anlaşılmıştır. Gençlik hep çocukluktan erişkinliğe bir geçiş dönemi olarak isimlendirilir. Geçişin insan hayatına farklı ne yaklaşımı olur ki diye düşünülür ama erişkin olmadan önce insanoğlunun davranış ve tutum değişikliğini öğrenip uygulayabileceği son dönemdir. Erişkinlik döneminde bu değişiklikler ancak bir psikolojik travma sonrası mümkün olabilmektedir. Sözü erişkin döneme nasıl girersek, öyle çıkarız. O halde çocukluk ve gençlik dönemini iyi anlamalıyız ki o gruba adaleti erıştırerek hukuku tesis edebilelim. Çocukları ve gençleri erişkin olarak anlayabiliyor muyuz?

Bizler bu kitabı örnekleri ile yazarken, çocuk ve gençlerin gelişim basamaklarına göre nasıl doğru karar verilebileceğini olgular ile anlaşılır kıymaya çalıştık. Bilim, artık tek bir disiplin ile gerçekleşemiyor. Biz ne kadar bir konuyu bilebilirsek, o kadar fikrimiz olabiliyor. Bizler bu kitap ile Çocuk Hukukuna farklı bir yaklaşımı örnekleri ile sunmaya çalıştık. Ümit ederiz ki bu kitap ile bu konuya ilgi artar, yeni yayınlar ile çocuklarımız mağdur veya suça itilmiş çocuk olmadan yaşamın keyfini sağlıklı olarak sürdürürler. Sağlık bir insanın fiziksel, ruhsal ve sosyal tam bir iyilik halidir. Sağlıkta hasta olmadan önce tam bir iyilik hali yatar. Çocuk Hukuku, çocuklarımızı ve gençlerimizi nasıl cezalandırırız diye değil, onları nasıl topluma faydalı bir vatandaş olarak katabiliriz diye, hedef almalıdır. Çocuklar ve gençler, erişkinlerden her zaman rol model olmalarını, onlara danışmanlık vermelerini ve güvenilir olmalarını beklerler. Hukuk ve çocuk olduğu zaman, verilecek kararlar bir kez daha düşünülmelidir. Çocuklar ve gençler, bugünün hak sahibi bireyleridir. Çocukların bilmeden, gençlerin dürtüsellik sonucu yaptıkları bir hata, onların ve başkalarının yaşamlarını asla bir kabusla dönüştürmemelidir.

Prof. Dr. Orhan Derman
Av. Şahin Antakyahoğlu

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
Çocuk Gelişim Basamakları	1
Çocuk İhmalı, İstismarı ve Hukuki Boyutu	5
Mevzuatta Çocuk	5
Çocuk Koruma Kanunu, TCK ve CMK Kapsamında Koruma Süreci	8
Şiddetin Medeni Hukuk, Ceza Hukuku, ve Anayasal Boyutu.....	18
Çocuğa Yönelik Kötü Muamele:.....	24
BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Kapsamında İhmal ve İstismar ...	29
Çocuklara Yönelik Cinsel İstismar ve Cinsel Sömürü.....	33
Çocuğun Cinsel İstismarı.....	38
Cinsel Şiddet	41
Çocuğa Yönelik Cinsel Taciz.....	42
Çocuğun Cinsel Sömürüsü	43
Çocukların Ticari Amaçlı Cinsel Sömürüsü	44
Çocukların Çevrim İçi Ortamda Cinsel Sömürüsü.....	45
Çocuk İzlem Merkezleri ve 2012 Tarihli Başbakanlık Genelgesi..	46
Çocuklara ve Kadınlara Yönelik Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Suçlara Karşı Genelge.....	48
Çocuk Adalet Sistemi	51

Riyad Kuralları (Önleme)	55
Pekin Kuralları (Yargılama)	55
Havana Kuralları (İnfaz)	55
Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin Temel İlkeleri	56
Çocuğun Yaşaması ve Gelişmesi İlkesi.....	56
Çocuğun Yüksek Yararı İlkesi	57
Çocuğun Katılımı İlkesi	57
Ayrım Gözetmemeye İlkesi	57
Çocuk Dostu Hukuki Yardım Hakkında Rehber ve ÇKK Kapsamında Bazı Tanımlamalar.....	57
Adalete Erişim	57
Çocuk.....	58
Çocuk Dostu Adalet	58
Kanunla İhtilafa Düşen Çocuk.....	58
Yönlendirme	58
Onarıcı Adalet/Süreç	58
Korunma İhtiyacı Olan Çocuk	59
Suçta Sürüklenen Çocuk	59
Çocuk Dostu Hukuki Yardım Hakkında Rehberde Ortak İlkeler	60
Çocuk Koruma Kanunu Kapsamında Temel İlkeler	63
Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	64
Kararnameye Göre Mağdurlara Verilecek Hizmetler.....	64
Kırılğan Gruplara Sunulacak Hizmetler	65
Cinsel Suç Mağdurlarına Yönelik Hizmetler	67
Acil Korunma Kararı Alınması	69
Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Yerine Getirilmesi	70
Danışmanlık Tedbiri.....	70
Eğitim Tedbiri.....	71

Bakım Tedbiri	73
Barınma Tedbiri	74
Sağlık Tedbiri	75
Tedbir Kararının Değiştirilmesi veya Süresinin Uzatılması	77
Tedbir Kararının Kaldırılması veya Sona Ermesi	78
Tedbir Kararlarının Uygulanması, Takibi ve Denetimi.....	78
Merkezî Koordinasyon	80
İl ve İlçelerde Koordinasyon	82
İl ve İlçe Müdürlüğüne Başvuru, Bildirim Mükellefiyeti ve Yükümlülükler	83
Olgular-Vakalar.....	84
Anahtar Kelimelerle Emsal Yargı Kararları	134
Suçta Sürüklenen Çocuk, Ceza Sorumluluğu, Sosyal İnceleme Raporu (SİR).....	134
Hukuki Anlam ve Sonuçlarını Algılama Yeteneği, Sir Alınması Gerekliliği	136
Kötü Muamele Yasağı, Cinsel Suç, Mental Retardasyon	138
Velayet, Çocuğun Üstün Yararı, Aile Hayatına Saygı Hakkı	156
Kişinin Maddi ve Manevi Koruma Hakkı, Hekimlik Meslek Etiği	174
Çocuk Adalet Sistemi Kontrol Listesi	197
Örnek Dilekçeler	198
Acil Korunma Kararı Talebi.....	198
Eğitim Tedbirinin Devamı Talebi	201
Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararı Verilmesi Talebi	202
KAYNAKLAR.....	205
ÖZGEÇMİŞLER	207

KAYNAKLAR

- 1-Medeni Kanun (28.Madde)
- 2-Yabancılar Ve Uluslararası Koruma Kanunu (3.Madde)
- 3-Çocuk Koruma Kanunu (3.Madde)
- 4-Adli Görüşme Odaları Yönetmeliği, s.2
- 5- Kayıp Çocuklar Başta Olmak Üzere Çocukların Mağdur Olduğu Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis araştırması Komisyon Raporu. s.389-392.
- 6- ECPAT” <https://www.ecpat.org/about-ecpat/> 25.04.2020
- 7-ECPAT, 2019,Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismardan Korunmasıyla İlgili Terimler ve Kavramlar Kılavuzu S. XIII
- 8-BM Genel Kurulu (BMGK), “Çocuk Haklarına dair Sözleşme”, 20 Kasım 1989 tarihinde New York’ta benimsenmiştir. [http:// www. un. org/ documents/ ga/ res/ 44/ a44r025](http://www.un.org/documents/ga/res/44/a44r025).
- 9- BMGK, “ÇHS’nin Çocuk Satışı, Çocuk Fuhşu ve Çocuk Pornografisiyle ilgili İsteğe Bağlı Protokolü”, 25 Mayıs 2000 tarihinde benimsenmiştir. [http:// www. ohchr. org/ EN/ ProfessionalInterest/ Pages/ OPSCCRC. Asp](http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/OPSCCRC.Asp)
- 10- Avrupa Konseyi, Bakanlar Komitesi tarafından benimsenen “Çocukların Cinsel Sömürüye ve Cinsel İstismara Karşı Korunmaları Sözleşmesi”, Avrupa Konseyi Anlaşmalar Dizisi (CETS) 201, Lanzarote, 25 Ekim 2007 [http:// www. coe. int/ en/ web/ conventions/ full- list/-/ conventions/ treaty/ 201](http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/201).
- 11-Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara karşı Korunmaları Sözleşmesi Taraflar Komitesi, “İlk Uygulama Raporu: Çocukların Güvenilen Çevrede Cinsel İstismardan Korunmaları”, 2015 benimsendiği tarih: 4 Aralık 2015 [http:// www. coe. int/ en/ web/ children/ lanzarotecommittee](http://www.coe.int/en/web/children/lanzarotecommittee).
- 12-Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara karşı Korunmaları Sözleşmesi Taraflar Komitesi, “İlk Uygulama Raporu: Çocukların Güvenilen Çevrede Cinsel İstismardan Korunmaları”, 2015 benimsendiği tarih: 4 Aralık 2015 [http:// www. coe. int/ en/ web/ children/ lanzarotecommittee](http://www.coe.int/en/web/children/lanzarotecommittee)
- 13-DSÖ Kılavuzları http://www.who.int/violence_injury_prevention/resources/publications/en/guidelines_chap7.
- 14-ECPAT, 2019,Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismardan Korunmasıyla İlgili Terimler ve Kavramlar Kılavuzu
- 15-E. Krug et al., Şiddet ve Sağlık Dünya Raporu, 50. Bölüm 6, s. 149.
- 16-Ibid. Latince ibidem’in kısaltmasıdır ve "aynı yerde, aynı eserde" demektir. Türkçede a.g.e. (adı geçen eser)
- 17- Pinheiro P.S. Çocuklara Yönelik Şiddet Dünya Raporu, New York, UN, 2006
- 18-BMGK Kararları 66/140 (2011), 66/141 (2011), 68/146 (2013)

- 19-ECPAT, 2019,Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismardan Korunmasıyla İlgili Terimler ve Kavramlar Kılavuzu
- 20-Oxford Advanced Learner's Dictionary
- 21-WAVE (Şiddete Karşı Kadınlar Avrupa) ve BM Nüfus Fonu (UNFPA) Doğu Avrupa ve Orta Asya Bölge Ofisi, "Doğu Avrupa ve Orta Asya'da Sağlık Sistemlerinin Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Karşı Konumunun Güçlendirilmesi – Kaynak Paketi", Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetin Tanımı <http://www.health-genderviolence.org/training-programme-for-health-careproviders/facts-on-gbv/defining-gender-based-violence/21>
- 22-ECPAT, 2019,Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismardan Korunmasıyla İlgili Terimler ve Kavramlar Kılavuzu s.22
- 23-Stockholm Bildirgesi ve Eylem Gündemi, Stockholm, 1996, Paragraf 5.
- 24-ECPAT, 2019,Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismardan Korunmasıyla İlgili Terimler ve Kavramlar Kılavuzu.
- 25- Acar, H., Antakyaloğlu, Ş. Modern Çocukluk ve Çocuk Koruma Anlayışı, s. 3 UNICEF. 2016.
- 26-Akyüz, E. (2012). Çocuk Hukuku: Çocuk Hakları ve Korunması. Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- 27- Atılğan A. ve Ümit Atılğan, E. (2009). "Çocuk Hakları Paradigması ve Çocuk Ceza Yargılamasına Hâkim Olan İlkeler Açısından Türkiye'deki Düzenleme ve Uygulamaların Değerlendirilmesi. İnsan Hakları Ortak Platformu için Kapasite Geliştirme Derneği tarafından Basılan Rapor.
- 28-Acar, H. Antakyaloğlu, Ş. Modern Çocukluk ve Çocuk Koruma Anlayışı, s. 9 UNICEF. 2016.
- 29-Çocuklar için Adalet konusunda BM'nin Ortak Yaklaşımı (2008).
- 30-BM Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989), 1. Madde.
- 31-Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Çocuk Dostu Adalet hakkında Rehber İlkeleri, (2010), II c.
- 32-Kanunla İhtilafa Düşen Çocukları İlgilendiren Konularda Adalet: Çocuk Adaletine ilişkin Kanun Modeli ve İlgili Yorumlar, UNODC (2013)
- 33-Hapis Cezasına Alternatifler ve Yönlendirme Hakkında Araç Seti (2010)
- 34-Birleşmiş Milletlerin Suçla ilgili Konularda Onarıcı Adalet Programlarına Başvurulması Konusunda Temel İlkeleri (2000).
- 35- Çocuk Dostu Hukuki Yardım Hakkında Rehber İlkeler (s.8) Unicef Ecaro, Ekim 2018.
- 36-İbid. Latince ibidem'in kısaltmasıdır ve "aynı yerde, aynı eserde" demektir. Türkçede a.g.e. (adı geçen eser)
- 37-https://www.ecpat.org/wp-content/uploads/2016/04/Manifestations-factsheets-SECO-_-Turkish.2.pdf.
- 38-Yörükoğlu A. Çocuk Ruh Sağlığı. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara. 1978
- 39-Yörükoğlu A. Gençlik Çağı. İş-Türk Ltd. Şti. 1985.
- 40-Çuhadaroğlu F. Adolesanlarda Psikolojik Gelişim Özellikleri. Katkı 1996,17:783-788.
- 41-Kınık E. Adolesan Hastaya Yaklaşım. Katkı, 2000.21(6):713-720.